

Θεσμικό πλαίσιο προστασίας του υγροτόπου των Λεγραινών

Μαρία Τριβουρέα

Μονάδα Διαχείρισης Εθνικών Πάρκων Πάρνηθας, Σχινιά και Προστατευόμενων Περιοχών Σαρωνικού Κόλπου

Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής

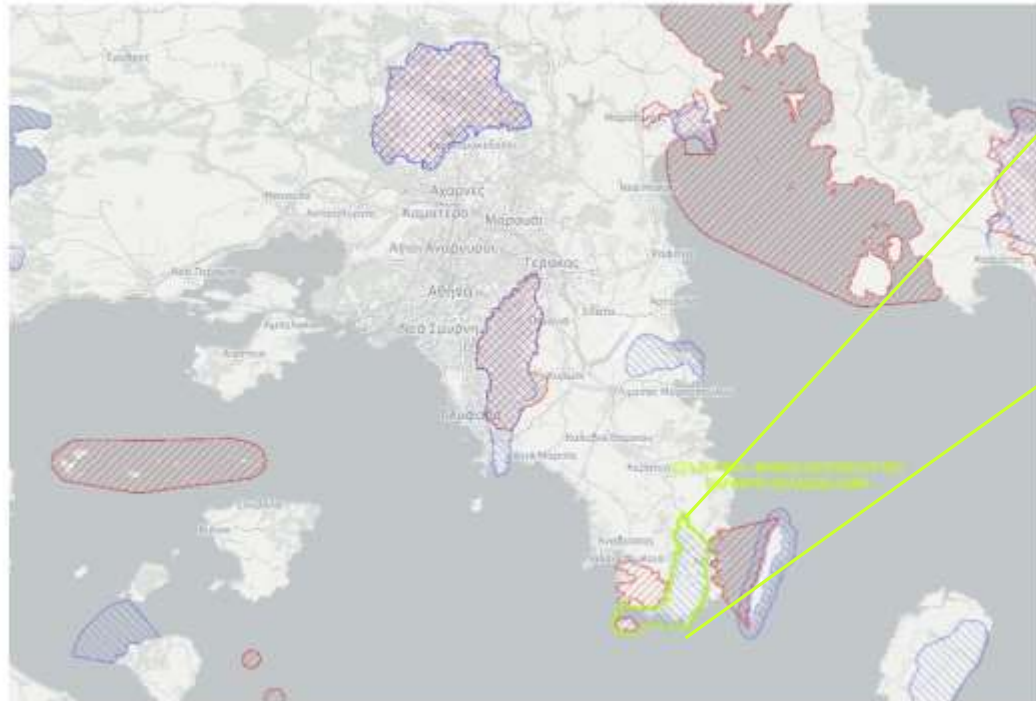
Περιεχόμενο παρουσίασης

- ✓ Ο υγρότοπος των Λεγραινών
- ✓ Η έννοια και η σημασία των προστατευόμενων περιοχών
- ✓ Το δίκτυο Natura 2000
- ✓ Οι προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα
 - ✓ Θεσμικό πλαίσιο
 - ✓ Διαχείριση
- ✓ Θεσμικό πλαίσιο προστασίας υγροτόπου Λεγραινών

Ο υγρότοπος των Λεγραινών

- Παράκτιος υγρότοπος που περιλαμβάνεται στην Ειδική Ζώνη Διατήρησης GR3000005 «Σούνιο – Νησίδα Πατρόκλου και Παράκτια Θαλάσσια Ζώνη» του ευρωπαϊκού οικολογικού δικτύου προστατευόμενων περιοχών Natura 2000.

Ο υγρότοπος των Λεγραινών

- ✓ Σημαντικός σταθμός ανεφοδιασμού για τα μεταναστευτικά πουλιά
- ✓ Αξιόλογα αμμοθινικά οικοσυστήματα

Υποτυπώδεις κινούμενες
θίνες

Θίνες με σκληρόφυλλους
θάμνους

Καλαμιώνας

Έννοια προστατευόμενης περιοχής

A clearly defined geographical space, recognised, dedicated and managed, through legal or other effective means, to achieve the long-term conservation of nature with associated ecosystem services and cultural values (International Union for Conservation of Nature, 2008).

Μία σαφώς ορισμένη γεωγραφική περιοχή, η οποία έχει αναγνωρισθεί, ειδικευτεί και στην οποία εφαρμόζεται διαχείριση, μέσω νομικών ή άλλων αποτελεσματικών μέσων ώστε να επιτυγχάνεται η μακροχρόνια διατήρηση της φύσης και των σχετιζόμενων οικοσυστημικών και πολιτισμικών αξιών (Διεθνής Ένωση για την Διατήρηση της Φύσης, 2008).

Γιατί χρειαζόμαστε προστατευόμενες περιοχές;

- Πρωταρχικός στόχος εγκαθίδρυσης των προστατευόμενων περιοχών είναι η διατήρηση (conservation) της φύσης.
- Η διατήρηση της βιοποικιλότητας (των ειδών, του γενετικού τους πλούτου, των οικοτόπων και των οικοσυστημάτων) αποτελεί το απαραίτητο θεμέλιο για την εξασφάλιση παροχής των οικοσυστημικών λειτουργιών (υπηρεσιών).

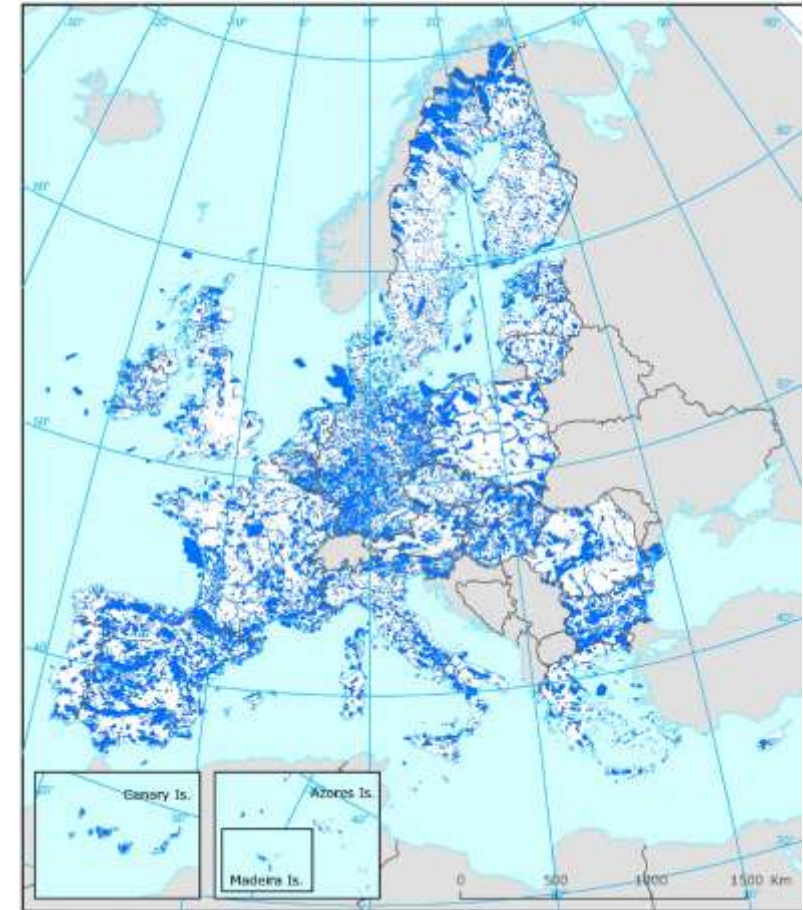
Το Εθνικό Πάρκο Yellowstone στις Η.Π.Α., μία από τις παλαιότερες προστατευόμενες περιοχές στον κόσμο, © Unsplash

Γιατί χρειαζόμαστε προστατευόμενες περιοχές;

- Σύμφωνα με το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών, διακρίνονται τέσσερις κατηγορίες οικοσυστημικών λειτουργιών:
- Θεμελιώδεις: είναι απαραίτητες για τη λειτουργία όλων των άλλων υπηρεσιών όπως η διατήρηση του κύκλου της ζωής, η παραγωγή οξυγόνου, η εδαφογένεση...
- Υπηρεσίες παροχής: είναι η παροχή πόρων από τα οικοσυστήματα όπως τροφή , νερό, πρώτες ύλες και γενετικό υλικό.
- Ρυθμιστικές υπηρεσίες: οφέλη όπως η ρύθμιση του κλίματος, ο καθαρισμός των υδάτων, η προστασία κατά τη διάρκεια ακραίων καιρικών φαινομένων...
- Πολιτιστικές υπηρεσίες: ευκαιρίες για αναψυχή και τουρισμό, αισθητική απόλαυση, πολιτιστική ταυτότητα και κληρονομιά, ευκαιρίες για έρευνα και εκπαίδευση...

Το δίκτυο Natura 2000

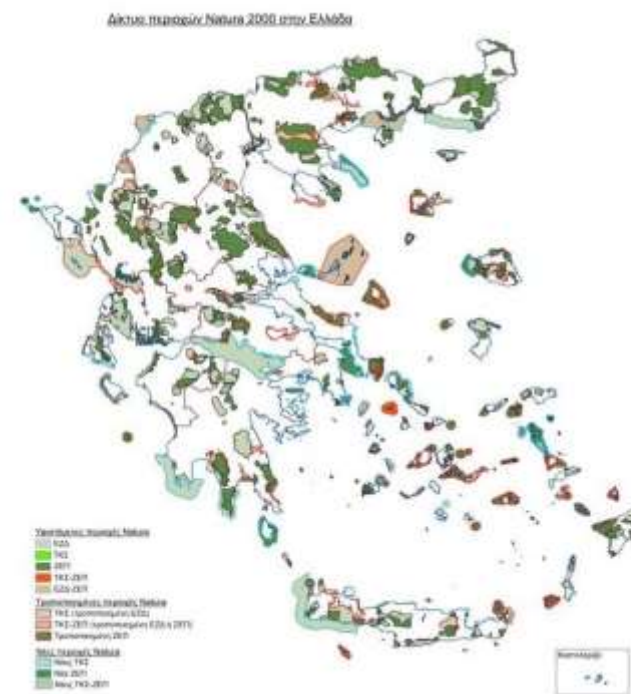
- ✓ Είναι ένα ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών που εκτείνεται σε ξηρά και θάλασσα και στις 27 χώρες της Ε.Ε.
- ✓ Η συνολική έκταση του δικτύου αντιπροσωπεύει περίπου το 18% της συνολικής χερσαίας έκτασης της Ε.Ε. και το 8% της θάλασσας.
- ✓ Αποτελεί το μεγαλύτερο οργανωμένο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών στον κόσμο.
- ✓ Αποσκοπεί στην προστασία των περιοχών που θεωρούνται βασικές για επιλεγμένα είδη χλωρίδας και πανίδας ή τύπους οικοτόπων μεταξύ αυτών που απαριθμούνται τόσο στην Ευρωπαϊκή Οδηγία για τα πτηνά (79/409/ΕΟΚ) όσο και στην Ευρωπαϊκή Οδηγία για τους οικοτόπους (92/43/ΕΟΚ).
- ✓ Τα κράτη μέλη οφείλουν να διασφαλίζουν ότι η διαχείριση των τόπων γίνεται με βιώσιμο τρόπο, τόσο από οικολογική όσο και από οικονομική άποψη (δεν εξαιρούνται όλες οι ανθρώπινες δραστηριότητες).

© Ευρωπαϊκός Οργανισμός
Περιβάλλοντος

Το δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα

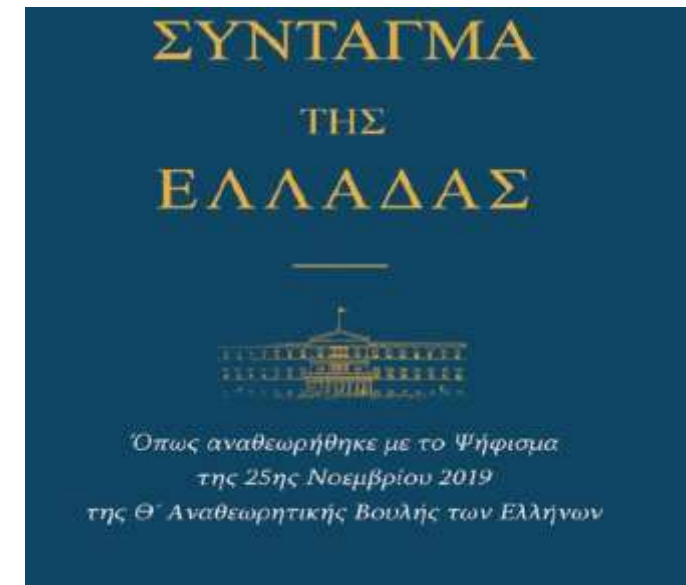
- ✓ Στην Ελλάδα, το δίκτυο Natura 2000 αποτελείται από 446 περιοχές, οι οποίες καλύπτουν περίπου το 28% της χερσαίας και το 20% της θαλάσσιας έκτασης της χώρας.
- ✓ Αποτελείται από δύο κατηγορίες περιοχών:
 - ✓ τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) για την Οрниθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 2009/147/ΕΚ «για τη διατήρηση των άγριων πτηνών».
 - ✓ Τις Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) όπως ορίζονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ «για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας».
- ✓ Η χώρα πρέπει να διασφαλίζει ότι δεν υφίσταται υποβάθμιση οικοτόπων ή όχληση ειδών σε αυτές τις περιοχές, να θεσπίζει μέτρα προστασίας και διαχείρισης και να παρακολουθεί την κατάσταση των προστατευόμενων ειδών και οικοτόπων.

© ΥΠΕΝ

Θεσμικό πλαίσιο προστασίας προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

- ✓ Το Σύνταγμα της Ελλάδας (1975/1986/2001/2008/2019)
 - ✓ Το περιβάλλον κατέστη αντικείμενο συνταγματικής προστασίας με το άρθρο 24 του Συντάγματος του 1975.
 - ✓ Το άρθρο 24 θεωρείται πρωτοπόρο για την εποχή του:
 - Με τις διατάξεις του, η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος ορίστηκε ως υποχρέωση του κράτους (παρ. 1, 6) ενώ μετά την αναθεώρηση του 2001 και ως δικαίωμα του καθενός.
 - Με την ίδια αναθεώρηση, θεσπίζει την αρχή της αειφορίας ως νομικό κανόνα από τον οποίο απορρέουν υποχρεώσεις, δεσμεύσεις και περιορισμοί για το νομοθέτη, τις δημόσιες πολιτικές και τις ιδιωτικές δραστηριότητες.
 - Επιπλέον καθιερώνει ιδιαίτερο καθεστώς προστασίας για τα δάση και τις δασικές εκτάσεις της χώρας, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των παρ. 3 και 4 του άρθρου 117 του Συντάγματος.

Θεσμικό πλαίσιο προστασίας προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

- ✓ Νόμος υπ' αριθμ. 1650/1986 (ΦΕΚ Α 160/18.10.86) “Για την προστασία της βιοποικιλότητας”
 - ✓ Ο νόμος-πλαίσιο 1650/1986 αποτελεί το βασικό νομοθετικό εργαλείο με το οποίο μεταφράζονται σε πράξη και ρυθμιστικές αρχές οι διατάξεις του άρθρου 24 του Συντάγματος.
 - ✓ Κεφάλαιο Δ', Άρθρα 18 & 19: Προστασία της φύσης και του τοπίου, εισάγονται κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών και γίνεται αναφορά στη διαχείρισή τους.
 - Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης
 - Περιοχές προστασίας της φύσης
 - Εθνικά Πάρκα
 - Προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί, προστατευόμενα τοπία και στοιχεία του τοπίου
 - Περιοχές οικοανάπτυξης
- ✓ Από το 1986 συμπλήρωση του νομικού πλαισίου με νόμους, ΚΥΑ, ΠΔ, ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο Κοινοτικών Οδηγιών.

Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας, Εθνικά Πάρκα, Καταφύγια άγριας Ζωής, Προστατευόμενα τοπία και προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί

Θεσμικό πλαίσιο προστασίας προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

- ✓ Νόμος υπ' αριθμ. 3937/2011 (ΦΕΚ Α 60/31.03.2011) “Διατήρηση βιοποικιλότητας”
- ✓ Τροποποιεί εν μέρει και συμπληρώνει το νόμο-πλαίσιο 1650/1986 «για την προστασία του περιβάλλοντος».

Αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου της Ε.Ε. και του διεθνούς δικαίου για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας

Απόκτηση επαρκούς γνώσης για την κατάσταση των ειδών και οικοσυστημάτων

Πρώθηση της σημασίας της διατήρησης της βιοποικιλότητας και των προστατευόμενων περιοχών γενικότερα στην κοινωνία

Αποτελεσματική διατήρηση και διαχείριση των σημαντικών περιοχών για τη βιοποικιλότητα

Ενσωμάτωση στόχων διατήρησης της βιοποικιλότητας σε όλα τα επίπεδα σχεδιασμού και στις τομεακές και αναπτυξιακές πολιτικές της χώρας

Επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης της βιοποικιλότητας

Αποτελεσματικοί μηχανισμοί επιτήρησης

Θεσμικό πλαίσιο προστασίας προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα

- ✓ Νόμος υπ' αριθμ. 4685/2020 (ΦΕΚ Α 92/07.05.2020) “Εκσυγχρονισμός περιβαλλοντικής νομοθεσίας”
- ✓ Με τον νόμο 4685/2020 ιδρύεται ο Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.) και συστήνονται είκοσι τέσσερις (24) Μονάδες Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (Μ.Δ.Π.Π.). Ο Οργανισμός αναλαμβάνει ρόλο κεντρικού φορέα συντονισμού της διακυβέρνησης και διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του ο Οργανισμός εκπονεί πρόγραμμα εφαρμογής των εγκεκριμένων σχεδίων διαχείρισης κάθε προστατευόμενης περιοχής.
- ✓ Η κύρια ευθύνη διαχείρισης του δικτύου Natura 2000 ανήκει στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ). Στη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000 εμπλέκονται επίσης πολυάριθμες υπηρεσίες, αρμόδιες αρχές και φορείς σε διαφορετικά επίπεδα κεντρικής, περιφερειακής και τοπικής διακυβέρνησης (κεντρικές δημόσιες υπηρεσίες, εποπτευόμενοι φορείς, αποκεντρωμένες, περιφερειακές και δημοτικές αρχές κ.λπ.).

Θεσμικό πλαίσιο προστασίας υγροτόπου Λεγραινών

- ✓ Νόμος υπ' αριθμ. 4277/2014 (ΦΕΚ Α 156/01.08.2014) “Νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας – Αττικής”
- ✓ Ο υγρότοπος των Λεγραινών έχει χαρακτηριστεί ως Α΄ προτεραιότητας. Για τους υγροτόπους Α΄ προτεραιότητας, ορίζονται τα κάτωθι μέτρα προστασίας:
- ❖ «...απαγόρευση δόμησης, επιχωμάτωσης, άσκησης οχλουσών δραστηριοτήτων, και κάθε δραστηριότητας που υποβαθμίζει την οικολογική κατάστασή τους. Επιτρέπεται η διενέργεια παρεμβάσεων οικολογικής αποκατάστασης, η επίσκεψη με σκοπό την αναψυχή και την επιστημονική έρευνα και η περιήραξη ιδιαίτερα ευαίσθητων τμημάτων που χρήζουν απόλυτης προστασίας. Είναι δυνατόν να επιτρέπεται η διαμόρφωση υπαίθριων εγκαταστάσεων αναψυχής και παρατήρησης της βιοποικιλότητας και του τοπίου ... οι εν λόγω παρεμβάσεις είναι επιτρεπτές μόνο στο μέτρο που έχουν τηρηθεί οι προβλεπόμενες από την περιβαλλοντική νομοθεσία διαδικασίες....». Επιπλέον προβλέπεται ότι: «Για το σύνολο των υγροτόπων της Αττικής μέχρι την οριοθέτησή τους η οποιαδήποτε ενέργεια ή σχεδιασμός στην άμεση και ευρύτερη περιοχή γίνεται με γνώμονα την ολοκληρωμένη οριοθέτηση των υγροτόπων και του άμεσα περιβάλλοντος χώρου, με τη σύμφωνη γνώμη του Οργανισμού Αθήνας (μετά την κατάργησή του, οι αρμοδιότητές του έχουν περιέλθει στην Δ/ση Σχεδιασμού Μητροπολιτικών Αστικών & Περιαστικών Περιοχών).
- ❖ ...Προστατεύονται, βελτιώνονται, αποκαθίστανται και αναδεικνύονται τα υγροτοπικά χαρακτηριστικά των υγροτόπων και λαμβάνονται μέτρα για την προστασία της λεκάνης απορροής τους».

Θεσμικό πλαίσιο προστασίας υγροτόπου Λεγραινών

- ✓ Νόμος υπ' αριθμ. 4559/2018 (ΦΕΚ Α 142/03.08.2018)
- ✓ Σύμφωνα με το άρθρ. 54 του ν.4559/2018 για την Προστασία Υγροτόπων Αττικής: «Στις περιοχές των υγροτόπων Α΄ προτεραιότητας της υποπερίπτωσης α΄ της περίπτωσης γ΄ της παρ. 2 του άρθρου 20 του ν. 4277/2014 (Α΄ 156) ... και μέχρι την οριοθέτησή τους σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3937/2011 (Α΄ 60), απαγορεύεται η δόμηση, η επιχωμάτωση, η άσκηση οχλουσών δραστηριοτήτων και κάθε δραστηριότητα που υποβαθμίζει την οικολογική κατάστασή τους, καθώς και η έκδοση αδειών δόμησης».
- ✓ Στο παράρτημα του ίδιου νόμου, δημοσιεύτηκε και το διάγραμμα της περιοχής «Παράκτιο Έλος Λεγραινών» με συντεταγμένες. Η οριοθέτηση βασίστηκε στην «Έκθεση επιστημονικής τεκμηρίωσης οριοθέτησης των υγροτόπων Αττικής» του ΕΚΒΥ, 2017.

Θεσμικό πλαίσιο προστασίας υγροτόπου Λεγραινών

- ✓ Νόμος υπ' αριθμ. 3937/2011 (ΦΕΚ Α 60/31.03.2011) “Διατήρηση βιοποικιλότητας” Κεφάλαιο Δ', αρθ. 13:
- ✓ 4. α) Δεν επιτρέπεται η κίνηση μηχανοκίνητων οχημάτων εκτός οδικού δικτύου σε οικολογικά ευαίσθητες εκτάσεις, όπως ενδεικτικά, μόνιμες ή εποχικές λίμνες και τέλματα και οι ακτές τους, ο αιγιαλός, οι αμμοθίνες, ποτάμια, ρέματα και ρυάκια, δάση, λιβάδια, βοσκότοποι, οι οικότοποι προτεραιότητας του παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, καθώς και σε μονοπάτια που βρίσκονται σε τέτοιες περιοχές.
- ✓ β) Δεν επιτρέπεται η, μέσω της κίνησης μηχανοκίνητων οχημάτων, αυτόβουλη δημιουργία νέων ή η επέκταση υφιστάμενων δρόμων σε δασικά, χορτολιβαδικά και παράκτια οικοσυστήματα.

5. Στην κρίσιμη παράκτια ζώνη της χώρας, όπως αυτή οριοθετείται σύμφωνα με το άρθρο 20, επιτρέπονται μόνο ήπιες και χαμηλής έντασης χρήσεις, οι οποίες δεν θίγουν το φυσικό ανάγλυφο και δεν προκαλούν οικολογική επιβάρυνση.

Τα πουλιά των Λεγραινών
The birds of Legrena

Προστατεύω τον υγρότοπο προστατεύω τη ζωή

- Δεν επιβαρύνω
- Αποφεύγω τα όπλα και τα αρσενικά
- Δεν παύω να τον εντάσσω με τα άλλα προστατευόμενα υγροτόπια
- Αποφεύγω τις σκαβίδες, αφού οι υγροτόπια παράκτια προστατεύονται

Καταρτίστηκαν: 00
Αρχειοθέτησε Λεγρένα: 2007, 2009 & 100
Παλαιότερη Υπόθεση: 101
Διασπορά Ακάλκων: 2000 (110)
Ποσό Διακρίσεων Εθνικού Πάρκου: 30000 Ευρώ, 100000 Ευρώ και 10000 Ευρώ
Προστατευμένο: 2007 (101)

Ευρωπαϊκή Ένωση - Ελλάδα
Καταρτίστηκαν: 00 & 2011
Καταρτίστηκαν: 00 & 2011
Καταρτίστηκαν: 00 & 2011

Θεσμικό πλαίσιο προστασίας υγροτόπου Λεγραινών

- ✓ Δασική Απαγορευτική και Ρυθμιστική Διάταξη Θήρας έτους 2022-2023 Δασαρχείου Λαυρίου
- ✓ Απαγόρευση θήρας:
 - Στο υγροτοπικό τμήμα της περιοχής των Αλυκών Αναβύσσου, της περιοχής του Αγίου Νικολάου Αναβύσσου καθώς και στον Παράκτιο υγρότοπο Λεγραινών - υγρότοποι Α' προτεραιότητας, σύμφωνα με τον ν.4277/14 (ΦΕΚ 156/Α) -.

Θεσμικό πλαίσιο προστασίας υγροτόπου Λεγραινών

- ✓ Σε περίπτωση που εντοπιστεί κάποια παράβαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας ενημερώνονται:
 - Τοπικές αρχές (Αστυνομία, Δασαρχείο, Λιμενικό Σώμα)
 - Μ.Δ. Εθνικών Πάρκων Πάρνηθας, Σχινιά και Προστατευόμενων Περιοχών Σαρωνικού Κόλπου
 - Τμήμα Ελέγχου Μετρήσεων & Υδροοικονομίας Περιβάλλοντος Περιφερειακής Ενότητας Ανατολικής Αττικής της Περιφέρειας Αττικής
 - Συντονιστικό Γραφείο Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών (ΣΥΓΑΠΕΖ) του Υπουργείου Περιβάλλοντος & Ενέργειας

Ευχαριστώ για την προσοχή σας.
mdpp.attica@necca.gov.gr